प्री–बोर्ड परीक्षा 2025
कक्षा–12वी
विषय–संस्कृत

समयः–3 घण्टे | **पूर्णांकः–80**

निर्देशाः–

1. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
2. प्रश्नानां सम्मुखे अंकाः प्रदत्ताः।
3. सर्वेषां प्रश्नानाम् संस्कृतेनैव उत्तराणि लेखनीयानि।

प्र.1. उचितं विकल्पं चित्वा लिखत – (1 x 7=7)

(i) ''विद्यालयः'' पदस्य समासविग्रहः वर्तते –

अ) विद्यायाम् आलयः ब) विद्यायाः आलयः स) विद्याया. लयः द) विद्याम् आलयः

(ii) ''बहुव्रीहि'' समासस्य उदाहरणम् अस्ति –

अ) दशाननः ब) गजराजः

Downloaded from www.cclchapter.com

स) उपकृष्णम्　　　　　　द) पितरौ

(iii) "प्रतिदिनम्" पदे समासः वर्तते –

अ) कर्मधारयः　　　ब) तत्पुरूष　　　स) अव्ययीभावः　　　द) द्विगुः

(iv) "पितरौ" पदस्य समास विग्रहः भविष्यति –

अ) माता च पिता च　　　ब) पतिः च पत्नी च

स) पिता माता च　　　द) माता पिता च

(v) अधोलिखितेषु अव्ययपदं न अस्ति

अ) यदा　　　ब) कदा　　　स) तदा　　　द) सता

Downloaded from www.cclchapter.com

(iv) "पितरौ" पदस्य समास विग्रहः भविष्यति –

अ) माता च पिता च   ब) पतिः च पत्नी च

स) पिता माता च   द) माता पिता च

(v) अधोलिखितेषु अव्ययपदं न अस्ति

अ) यदा   ब) कदा   स) तदा   द) सुता

(vi) अधोलिखितेषु अव्ययपदं नास्ति –

अ) पत्रम्   ब) ...   स) ...   द) कुत्र

प्र.2. प्रदत्तशब्दैः रिक्तस्थानपूर्तिं कुरूत **(1 x 7=7)**

(i) "विचार्य" इत्यास्मिन् .... प्रत्ययः अस्ति। (शतृ / ल्यप्)

(ii) "गतवान्" पदे .... प्रत्ययः अस्ति। (क्तवतु / क्त्वा)

(iii) "श्रोतुम्" पदे...................... प्रत्ययः वर्तते। (तुमुन् / क्त्वा)

(iv) 'कृष्णः अश्वः गच्छति' इत्यास्मिन्.................................... विशेषणपदम् अस्ति।(कृष्णः / अश्वः)

(v) 'मृत्तिका मयूरः' इत्यस्मिन् वाक्ये .... विशेष्यपदम् अस्ति। (मृत्तिका / मयूरः)

(vi) 'अल्पज्ञः एव पुरूषः प्रलपति अजस्रम्' वाक्ये विशेषणपदम् अस्ति ....(अल्पज्ञः / पुरूषः / प्रलपति)

(vii) "कपटी सन्यासिन्" .... इत्यत्र विशेष्यपदम् अस्ति। (कपटी / सन्यासिन्)

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.3. शुद्ध वाक्यानां समक्षम् "आम्" अशुद्ध वाक्यानां समक्षं 'न' इति लिखत– **(1 x 6 = 6)**

(i) "लतायाः" पदे चतुर्थी विभक्तिः अस्ति ।

(ii) 'अवगच्छति' पदे 'अव' उपसर्गः अस्ति ।

(iii) "निस्सरति" पदे 'निस्' उपसर्गः अस्ति ।

(iv) "हल्दीघाटी" उत्तरप्रदेशे अस्ति ।

(v) 'अध्ययने' पदे षष्ठी विभक्तिः अस्ति ।

(vi) धर्मम् पदस्य विलोमपदं अधर्मम् अस्ति ।

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.4 **युग्ममेलनं कुरूत –** **(1 x 6 = 6)**

(i)	छायेव	क)	लट्लकारः
(ii)	आसीत्	ख)	दीर्घसन्धिः
(iii)	एकेनापि	ग)	गुणसन्धिः
(iv)	सत्यान्न	घ)	लङ्.लकारः
(v)	प्रहरति	ङ)	विसर्गसन्धिः
(vi)	कोऽत्र	च)	व्यञ्जनसन्धिः

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.5. एकपदेन उत्तरं लिखत् – **(. x 6 = 6)**

(i) त्रिविधं कस्य द्वारम् ?

(ii) दौवारिकस्य निष्ठा केन परीक्षिता ?

(iii) शर्वरी केन भाति ?

(iv) 'क्रमेलकः' पदस्य पर्यायपदं लिखत ?

(v) 'नृपः' पदस्य पर्यायपदं किम् अस्ति ?

(vi) 'शर्वरी' पदस्य विलोम पदं लिखत ?

Downloaded from www.cclchapter.com

अधोलिखित प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत –

प्र.6. नरकेऽशुचौ के पतन्ति ? **2**

अथवा

रविः रसं किमर्थम् आदत्ते ?

प्र.7. लक्ष्मणेन किं कर्तुं निश्चयः कृतः ? **2**

अथवा

जगतः क्षयाय के प्रभवन्ति ?

प्र.8. कः भोजस्य जन्मपत्रिकां निर्मितवान् ? **2**

अथवा

केषां समाज मण्डितानां [redacted] षणम् ?

प्र.9. हल्दीघाटी कस्यां स्थ[redacted] **2**

शिक्षार्थिणाः कीदृ[redacted] ?

प्र.10. वेदाः कति सन्ति [redacted] तेषां नामानि कानि। **2**

अथवा

Downloaded from www.cclchapter.com

अथवा

पिकालिंगित किमिव मातुः पूजनं करोति ?

प्र.11. प्रश्नपत्रे समागतान् श्लोकान् विहाय स्वपाठ्य–पुस्तकात् एकम् श्लोकं लिखत– **2**

प्र.12. अधोलिखितेषु वाक्येषु द्वयोः वाक्ययोः कः कं प्रति कथयति इति लिखत– (कोऽपि द्वौ)– **(1 x 1=2)**

(i) अह न कस्यापि संङे.तैः नर्तितुं पारयामि।

(ii) रोदितव्ये काले सौमित्रिणा धनुर्गृहीतम्।

(iii) एनामुद्दिश्य देवतानां प्रणामः क्रियते?

प्र.13. अधोलिखितेषु द्वयोः वाक्ययोः रेखांकित पदान्याधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरूत (कोऽपि द्वौ)–(1 x 1= 2)

(i) सः प्रजानामेव भूत्यर्थं **बलिम्** अग्रहीत।

(ii) सिन्धुलः राज्यं **मुंजाय** अयच्छत्।

Downloaded from www.cclchapter.com

(iii) <u>**मूर्तिमती**</u> हल्दीघाटी जयति।

प्र.14. 'किरातार्जुनीयम्' कस्य रचना अस्ति? अस्मिन् कतिसर्गाः सन्ति। 2

अथवा

चम्पूकाव्यस्य परिभाषां लिखत।

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.15. युग्ममेलनं कुरूत– (कोऽपि चत्वारः)

	'क'		'ख'
(i)	कालिदासः	क)	हर्षचरितम्
(ii)	विष्णुशर्मा	ख)	मालविकाग्निमित्रम्
(iii)	भवभूतिः	ग)	मालतीमाधवम्
(iv)	बाणभट्टः	घ)	पंचतन्त्रम्
(v)	श्रीहर्षः	ङ)	खण्डनखण्डनखादयम्

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.16. देवपितृकार्याभ्यां न प्रमदितव्यम्। मातृदेवो भव। पितृदेवो भव। आचार्यदेवो भव। अतिथिदेवो भव। यान्यनवद्यानि कर्माणि तानि सेवितव्यानि नो इतराणि। यान्यस्माकं सुचरितानि तानि त्वयोपास्यानि नो इतराणी। **3**

(i) काभ्यां न प्रमदितव्यम् ?

(ii) कानि कर्माणि सेवितव्यानि ?

(iii) कानि उपास्यानि सन्ति ?

अथवा

पुरा धाराराज्ये सिन्धुलसंज्ञो राजा धर्मेण प्रजाः पर्यपालयत्। तस्य बार्धक्ये भोज इति पुत्रः समजनि।सः यदा पंचवार्षिकस्तदा पिता ह्यात्मनो जरां ज्ञात्वा मुख्यामात्यानाहूय अनुजं मुंजं महाबलमालोक्य पुत्रं च बालं संवीक्ष्य विचारयामास। यद्यहं राज्यलक्ष्मी–भारधारणसमर्थं सहोदरमप हाय राज्यं पुत्राय प्रयच्छामि तदा लोकापवादः।

(i) भोजः कस्य पुत्रः आसीत् ?

(ii) धाराराज्ये कः राजा प्रजाः पर्य

(iii) सिन्धुलः किं विचारयामास

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.17. **अधोलिखित पद्यांशं [illegible] ानां उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत–** **3**

पुष्प फल तदनु [illegible] मीरः
खद्योतपंक्ति [illegible] ला च पिकालि गीतिः।
अधापि यत्र सकल प्रकृति प्रणीतं
पञ्चोपचारमिव पूजनमस्ति मातुः।।

(i) पिकालिगीतिः किमिव मातुः पूजनं करोति ?

(ii) कस्याः पंचोपचार पूजनं करोति ?

(iii) मातुः पदे विभक्तिः वर्तते ?

अथवा

वैवस्वतो मनुर्नाम माननीयो मनीषिणाम्।
आसीन् महीक्षितामाद्यः प्रणवश्छन्दसामिव।।

(i) रघुकुले किं नाम राजा अभवत् ?

(ii) मनीषिणां माननीयः कः आसीत् ?

(iii) मनुः केषामाद्यः आसीत् ?

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.18. **अधोलिखितनाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायाम् लिखत–** 3

कांचुकीयः– परित्रायतां परित्रायतां कुमारः।

रामः– आर्य! कः परित्रातव्यः।

कांचुकीयः– महाराज।

रामः– महाराजः इति। आर्य! ननु वक्तव्यम्। एक शरीर संक्षिप्ता पृथिवी राक्षेतव्येति। अथ कुतः उत्पनोऽयं दोष ?

(i) एकशरीरसंक्षिप्ता का रक्षितव्या ?

(ii) कः परित्रातव्यः ?

(iii) 'परित्रायतां कुमारः' इति कः अवदत् ?

अथवा

सन्यासी– कथमस्मान् सन्यासिनोऽपि कठोर भाषणैस्तिरस्कराष !

दौवारिकः– भगवन्! सन्यासी तुरीयाश्रमसेवीति प्रणम्यत ⸺ परन्तु प्रभूणामाज्ञामुल्लंड.य निजपरिचय–मददेवाऽऽयातीत्याक्रुश्यते।

सन्यासीः– सत्यं क्षान्तोऽयमपराधः, परं सन्यासिना ⸺ारिणः पण्डिताः स्त्रियो बालाश्च न किमपि प्रष्टव्याः। आत्मानम् अपार्चाययन्ताऽपि प्रवेष्टव्याः।

Downloaded from www.cclchapter.com

(i) कः तुरीयाश्रमसेवी अस्ति ?

(ii) आत्मानम् अपरिचाययन्तोऽपि के प्रक[illegible]।

(iii) दौवारिकः कं कठोरभाषणैस्तिरस्करात ?

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.19. प्रदत्तशब्दैः रिक्तस्थानपात ऩस्त– 3

(सुपुत्रेण, माननागा धाराराज्य, तथा तत्र वर्तेथाः)

(i) वैवस्वतो मनुर्नाम .... मनीषिणाम्।

(ii) यथा ते तत्र वत्स्यन् .... ।

(iii) एकेनापि .... वि... ...तेन साधुना।

(iv) पुरा.................................... ...जसंज्ञो राजा आसीत्।

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.20. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृत–भाषायाम् लिखत– **4**

संसारे अनेकेषां दुःखानां मूलकारणम् अज्ञानम् एव। अज्ञानात् एव समाजे नानाविकाराणां जन्म अभवत्। हिंसा भ्रष्टाचारादयः ये उपद्रवाः अस्मान् पीडयन्त्रि तेषां मूले अशिक्षा एव वर्तते। वयं शिक्षायाः प्रकाशेन अज्ञानस्य अन्धकारं हर्तुं सज्जाः भवेन।

(i) संसारे अनेकेविकारा कथं जायन्ते ?

(ii) दुःखानां मूलकारणं किम् ?

(iii) क उपद्रवाः अस्मान् पीडयन्ति ?

(iv) गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत।

(v) 'अज्ञानात्' पदे का विभक्तिः अस्ति ?

Downloaded from www.cclchapter.com

प्र.21. प्रदत्तैः शब्दैः अनुच्छेदलेखनं/कथा लेखनं कुरूत– 4

(षट्, भवति, प्रमोदो,नृत्यन्ति, वसन्तः, उत्सवौ, नराः, पूर्णिमायां, हर्षातिरेकेण)

भारते .... ऋतवः भवन्ति। तेषु .... ऋतुराजः कथ्यते। चैत्रे वैशाखे च मासे वसन्तः ....। वसन्तौ द्वौ प्रमुखौ .... भवतः वसन्तोत्सवः होलिकोत्सवः च। वसन्तोत्सवे सर्वत्र .... भवति। .... नार्थश्च सर्वत्र गायन्ति .... च। होलिकोत्सवः फाल्गुनमासस्य .... भवति। .... नराः नार्यः युवानः, वृद्धाः, बालकाश्च प्रसन्नाः भवन्ति।

Downloaded from www.cclchapter.com

अथवा

(वत्सराजं, राजलक्ष्मीः, धारानगरी, मृतः, इमां, बाहा॑ं मुञ्जो, एकाकी)

भोजविषयिणीम् .... भविष्यवाणीं निशम्य .... विच्छायवदनोऽभूत्। ....। ततो राजा.................. सम्प्रेण्य निशीथे शयनमासाद्य व्यचिन्तयत्। यदि .... भोजकुमारं गमिष्यति। तदाहं जीवन्नपि ....। ततश्च अमुक्त एव सः .... क्रमापि चिन्तयित्वा बंड.देशाधीश्वरं .... समाकारितवान्। वत्स राजश्च................. सम्प्राप्य राजानं प्रणिपत्योपविष्टः।

प्र.22. शुल्कमुक्त्यर्थम् एक प्रार्थनापत्रं स्वस्यप्राचार्यस्य कृते संस्कृत भाषायां लिखत। **4**

अथवा

स्वमित्र प्रति ... नि ... गपत्रं संस्कृतभाषायां लिखत।

प्र.23. अधोलिखितेषु एकस्य कवेः परिचयं लिखत – **4**

(i) भवभूतिः

(ii) भारविः

(iii) बाणभट्टः

(iv) श्री हर्षः

(v) महाकवि भासः

Downloaded from www.cclchapter.com